

**A felsőoktatási könyvtár
szolgáltatási sajátosságai
- az Eszterházy Károly Főiskola Könyvtára**

Segédanyag a BSK segédkönyvtáros képzéséhez

Eger, 2009. december 7.

**Készítette:
Tamásné Fekete Adrienn
EKF Központi Könyvtár**

Az Eszterházy Károly Főiskola küldetése

- Az Eszterházy Károly Főiskola a magyar állami felsőoktatás főiskolai szektorának meghatározó, dinamikusan fejlődő intézményeként európai, országos és regionális feladatokat vállaló szellemi, kulturális, szolgáltatási és információ centrumként határozza meg magát, amely országos szerepkörű, nemzetközi képzési orientációjú intézményként erősíti Eger város regionális szerepét.
- A Könyvtár magáévá teszi és tükrözi anyaintézménye küldetését, céljait, filozófiáját, kultúráját. Ld. a Könyvtár [Küldetésnyilatkozata](#).

Az EKF sajátosságai

- **az intézmény szerkezete, szervezete**
- **az intézmény profilja: kiemelt képzési és kutatási területek**
- **kiemelt készségfejlesztési területek**
- **az intézmény módszertani kultúrája**

meghatározzák a könyvtári, információs és dokumentációs közmű prioritásait

Az EKF Könyvtárának olvasótábora

- **túlnyomórészt az intézmény oktatói (egyben kutatók), dolgozói és hallgatói**
- **kutatók**
- **a régióban élő, máshol tanuló hallgatók**
- **középiskolai tanulók**
- **pedagógusok**
- **könyvtárosok**

Az olvasókör legnagyobb arányú csoportjainak jellemzői és igényei

Néhány példa:

- nagy tömegű, egy időpontban való, tanévre szóló beiratkozás és leszámolás, szorgalmi – vizsgaidőszak, órarend, hetente új feladatok, egyidejű, tömeges igény és használat – a könyvtár terveit és mindennapjait a tanév beosztása határozza meg
- folyamatos változások a tananyagban – új szak, új tantárgy, új tanmenet, új tanár, új kutatási terület – változó dokumentációs és információs igény
- alapvető igény az információk/dokumentumok frissessége, a hozzáférés gyorsasága, nagy számban való, távoli elérhetősége is
- az olvasótábor – hallgatók – jelentős részének évről évre való cserélődése

Megoldások

- folyamatos kommunikáció az intézmény polgáraival – igényeik kielégítése és „előrelátása” érdekében
- digitalizálás, tartalomszolgáltatás
- használói profilok kialakítása az információszolgáltatásban
- a szolgáltatás adminisztrációjának lehető legteljesebb automatizálása
- folyamatos használóképzés
- a szellemi munka technikájának az oktatásba és az oktató munkába való beintegrálásának támogatása,
vagyis az intézmény és polgárai tudásmenedzselésének támogatása

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

I. Az intézmény tudásmenedzselésének támogatása

– lépések a tudáscentrummá válás felé

- 1. A könyvtár az intézmény információs – kommunikációs centruma:**
folyamatos tájékozódás és tájékoztatás, elsősorban az intézmény és polgárai tevékenységéről, céljairól, terveiről, részvétel az intézmény belső és külső tudásmenedzselésében
- főiskolai hírek szerkesztése, hírek írása, események fotózása
 - rendezvénynaptár
 - folyosói információs rendszer szerkesztése – karonként
 - könyvtári hírek – könyves, kulturális hírek, rendezvények
 - hírszolgáltatás direkt módon - tanszékeknek, hallgatói csoportoknak

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

I. Az intézmény tudásmenedzselésének támogatása – lépések a tudáscentrummá válás felé

2. A könyvtár az intézmény információs – dokumentációs központja:

- Központi irattár
- Szakdolgozattár
- Líceumtörténeti gyűjtemény (iskolatörténeti gyűjtemény)
- fő- és mellékgyűjtőkörbe tartozó dokumentumok
- különgyűjtemények
- digitális tananyagok
- digitális repozitórium
- digitális hallgatói portfóliók
- adatbázisok

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

I. Az intézmény tudásmenedzselésének támogatása – lépések a tudáscentrummá válás felé

3. A könyvtár szerepe az intézmény polgárainak tudásmenedzselésében:

- ideális hely, eszköz, berendezés, idő (nyitva tartás), hozzáférés (távoli is) biztosítása elsősorban az intézmény polgárainak a dokumentumokhoz, információkhoz
- igazodás a használók infrastrukturális igényeihez: elérhetőség, a nyitottság, a rugalmasság, tartalomszolgáltatás
- egyénre, csoportra szabott használói profilk kialakítása és célzott információk folyamatos szolgáltatása
- a könyvtár intézményével együtt segítője a kutatási technika és az információs kultúra elsajátításának, elterjesztésének
- tájékoztató és segédanyagok készítésével segíti használóit tudástárának használatában, a világ bármely információs intézménye szolgáltatásainak igénybevételében, támogatja polgárainak a digitális kultúra által támasztott követelményekhez való alkalmazkodását

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

I. Az intézmény tudásmenedzselésének támogatása – lépések a tudáscentrummá válás felé

A könyvtár szolgáltatásai, tevékenységei e területen, különösen:

- szerkesztői, újságírói, kiadványszerkesztői munka,
- együttműködés a tanszékekkel, az intézmény egységeivel az iratanyag, a szakdolgozatok, a „szürke irodalom”: tananyagok, jegyzetek és egyéb segédletek, kutatási anyagok, konferenciaanyagok, preprintek, intézményi dokumentumok, a diákélet dokumentumai, stb., a főiskola és elődintézményei bármely technikával készült saját kiadványai, a Líceum Televízió produktumai, az oktatók / alkalmazottak publikációi, tudományos dolgozatai, írásművei és bármilyen formátumban megjelenő szellemi termékei, a főiskola fényképgyűjteménye begyűjtése, szolgáltatása érdekében,
- e dokumentumbázis alapján bibliográfiák, adatbázisok, biobibliográfiák készítése, folyamatos gondozása, szolgáltatása,
- előkészületek a digitalizálásra, digitális tananyagok szolgáltatására, digitális repozitórium létrehozására, a digitális hallgatói portfóliók gondozására,
- hagyományos és új típusú dokumentumok, információtechnikai eszközök biztosítása,
- megfelelő, rugalmas nyitva tartás, a 24 órás hozzáférés biztosítása a dokumentumok, információk, szolgáltatások egyre nagyobb területén,
- hagyományos és elektronikus segédanyagok, útmutatók készítése a szellemi munka, a kutatómódszertan, a digitális írás-olvasás elsajátításához.

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

1. Oktatási színhely és helyszín:

- *oktatók*: tanóra helyszíne, de nem csak környezet, hanem a források használatának gyakoroltatása; könyvtárbemutató, könyvtár- és forrásismereti órák, tréningek: könyvtárossal együtt vagy a könyvtáros tartja
- *hallgatók*: magánórák
- *iskolai csoportok*: könyvtárbemutató, speciális kérések

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

2. Munkahely – tanulószoba:

- *oktatók*: kutatás, oktatáshoz, kutatáshoz irodalomkeresés, igénylés, értékelés: jó-e saját célra, a hallgatónak, mennyi van belőle, milyen módon áll rendelkezésre, ajánlás, igénylés, rendelés, könyvtárban, tanszéken
- *hallgatók*: tanulás – egyedül vagy csoportban – projektek készítése, közös nézés, hallgatás, dolgozatok, kiselőadások, multimédiák készítése

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér:

„dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

3. Rendezvénytér:

- *könyvtári rendezvények*: könyvtári konferenciák, könyvbemutatók, kiállítások, az Amerikai Kuckó rendezvényei, filmklub, stb.
- *az intézmény, a tanszékek, a szakkollégiumok rendezvényei*: szavalóverseny, olvasókör, tanácskozások, stb.
- befogadója *más intézmények* olyan rendezvényeinek, amelyhez szükségesek e tér lehetőségei, az inspiráló környezet: iskolai versenyek, kiállítások, továbbképzések, stb.

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

4. Gyakorlólé hely – szakmai műhely:

- könyvtár szakos hallgatók gyakorlólé helye
- könyvtárosok – tanszéki oktatók – könyvtáros szakos hallgatók – könyvtárostanárok találkozó és tanácskozó helye

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

5. Köztér:

találkozó-, barátkozó-, tanácskozó-, segély-hely:

- barátoknak, ismerősöknek, segítségre szorulóknak

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

6. Otthon:

„könyvtárlakók”:

reggel első útjuk ide vezet,

innen indulnak órára,

szünetekben itt töltik idejüket,

este innen mennek haza,

itt találkoznak barátaikkal,

a könyvtáros nem csak tanácsadó, segítő, sokszor

„barát – szülőpótlék – pszichológus”

A könyvtár szolgáltatásai küldetése tükrében

II. A könyvtár közösségi tér: „dolgozószoba és impulzív rekreációs hely”

A könyvtár szolgáltatásai, tevékenységei e területen, különösen

- oktatás, használoképzés,
- tanmenet-, óravázlat-készítés,
- segédanyagok, prezentációk, filmek, filmsorozatok készítése,
- tanácsadás, együttműködés különösen az előző két pontban megjelölt területen, tanárokkal és hallgatókkal egyaránt,
- folyamatos tájékoztatás az oktatásban használható dokumentumokról, segédanyagokról, saját és más által készítésekről, - direkt módon is (e-mail az érintett tanszékeknek),
- tájékoztatás, tanácsadás – különösen könyvtárpedagógiai,
- folyamatos tájékoztatás a könyvtár saját rendezvényeiről, a könyvtárban rendezett eseményekről,
- a magas szintű olvasási készséget kívánó hagyományos kulturális tevékenységek támogatása,
- rendezvényszervezés, kiállítás-rendezés,
- a könyvtár szakos hallgatók irányítása, betanítás, ellenőrzés, értékelés,
- tehetséggondozás,
- felzárkóztatás.

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

A folyamatos interaktív kommunikációt biztosító helyek:

- Könyvtári információkérés
- Könyvigénylés
- Könyvajánló
- E-forrás tesztelés
- Vendégkönyv
- Médiatár blogja
- hir@ektf.hu – a Főiskola weblapján
- kvtszakd@ektf.hu

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsslágtató

A főbb használói csoportokra irányuló információgyűjtemények

1. Hallgatói profil

- **Diákmentor**
- Könyvtári információkérés
- Könyvtárhasználat
- Tantárgyi tematikák
- Kötelező irodalomjegyzék
- Szerzői jog
- Szakdolgozatírás
- Önéletrajz
- Könyv, jegyzet
- Líceum kiadó
- Könyvigénylés
- Könyvajánló

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

A főbb használói csoportokra irányuló információgyűjtemények

2. Oktatói profil

- **Oktatás:** Könyvtárosképzés, Használóképzés
- **Tematikus linkgyűjtemények**
- *Oktatás:* Intézmények, hivatalok, Felsőoktatás, Magyarország, Külföld, Közoktatás, Szervezetek, alapítványok, Törvények, rendeletek
- *Tudományos élet:* Tudományos intézmények, szervezetek, Hírek, rendezvények, Folyóirat- és könyvkiadás, Kutatásmódszertan, Doktoranduszképzés, Tudósok a hálózaton

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

A főbb használói csoportokra irányuló információgyűjtemények

3. Könyvtáros profil

- Könyves információk
- Könyvkiadás
- Online könyváruházak
- Online tankönyv adatbázis
- Online CD-DVD áruházak
- Könyv és olvasás
- Könyvtári rendszerek
- Könyvtári szervezetek
- Rendezvények könyvtárosoknak
- Blogok, hírlevelek, levelezőlisták
- Könyvtári konferenciák

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

A képzést és könyvtárhasználatot támogató segédanyagok, útmutatók, oktatási anyagok

- ALEPH-útmutató,
- Tájékoztatók az idegen nyelvű adatbázisokhoz
- Eger könyvtárai, könyvesboltjai – térkép
- A könyvtár dokumentumtérképe
- Könyvtári HOL-MI
- Könyvtárismereti órák prezentációi
- Videófilm a könyvtárról

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Tudományra orientált információ- és dokumentumgyűjtemények

- **Tematikus linkgyűjtemény**
- **Tudományágak**
- Bölcsészet
- Művészet
- Társadalomtudományok
- Természettudományok
- Testnevelés, sport
- **Kézikönyvek**
- **Szótárak**

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Adatbázisok

- **Saját: intézményi és könyvtári**
- Borászat és borkultúra
- Haydn-év 2009
- A korai magyar nyelvű nyomtatott írásbeliség korpusza
- **Előfizetéses és ingyenes**
- ProQuest
- GALE
- JSTOR
- EISZ
- EBSCO
- NAVA, stb.

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Információk dokumentumokról: saját és más könyvtárak és katalógusaik

- **EKF KK katalógusai**
- Cédulakatalógusok
- Elektronikus katalógusok
 - Webopac
 - ALEPH útmutató
- Gyarapodási jegyzék
- Különgyűjtemények: Amerikai Kuckó gyűjteménye, Angol nyelvű antológiák adatbázisa, Anglisztikai és amerikanisztikai tanulmányok adatbázisa, CD-ROM adatbázis, Churchill-gyűjtemény, Folyóirat lelőhelyjegyzék, Nagy Sándor-gyűjtemény, Ottovay László-gyűjtemény, Régi könyvek-gyűjteménye, Szakdolgozatok adatbázisa
- Líceumtörténeti-gyűjtemény: EKF oktatók publikációi, Főiskolánkról szóló cikkek, Ki kicsoda, Phd dolgozatok tézisei
- **A magyar ALEPH csoport**
- **Egri könyvtárak**
- **Magyar könyvtárak**
- **Külföldi könyvtárak**

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Az EKF polgárai és műveik a könyvtár weblapján

- Líceumtörténeti gyűjtemény
- A korai magyar nyelvű nyomtatott írásbeliség korpusza
- Könyvtár szakos hallgatók írásai (Könyvtári hírek, Könyvtári konferenciák)
- Oktatóink hagyatékaik, ajándékai - különgyűjtemények

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Információk a könyvtár szolgáltatásairól

- Beiratkozás
- Helybenhasználat
- Tájékoztatás telefonon, e-mailben
- Szaktájékoztatás
- Kölcsönzés
- Előjegyzés
- Hosszabbítás telefonon, e-mailben
- Könyvtárközi kölcsönzés
- Irodalomkutatás
- Tartalomjegyzék-küldés
- Digitális tartalmak szolgáltatása
- Számítógépes szolgáltatás
- Reprográfia

A felsőoktatási könyvtár szolgáltatásainak sajátosságai

A könyvtár weblapja, mint kommunikációs csatorna, tudásmenedzser és könyvtári csúcsszolgáltató

Információk a könyvtárról

- Könyvtári hírek
- Nyitva tartás
- Elérhetőségek, munkatársak
- Könyvtári hírek
- GYIK
- Könyvtári dokumentumok (Küldetésnyilatkozat, könyvtári stratégia, szabályzatok, könyvtártörténet, adatok, statisztikák, pályázatok, stb.)
- Terek és szolgáltatások
- Videófilm a könyvtárról

Néhány fontos dokumentum

- **Eszterházy Károly Főiskola Könyvtára weblap**
<http://www.ektf.hu/konyvtar>
- **Küldetésnyilatkozat**
<http://www.ektf.hu/konyvtar/hu/index.php?page=92&top=55>
- **Könyvtári stratégia**
<http://www.ektf.hu/konyvtar/hu/index.php?page=91&top=55>

Köszönöm a figyelmet!

Tamásné Fekete Adrienn

Eszterházy Károly Főiskola, Központi Könyvtár

tamas@ektf.hu